

KẾT QUẢ KHẢO SÁT CÔNG KHAI NGÂN SÁCH NĂM 2020 TỈNH HÀ NAM

1. Giới thiệu POBI 2020

Chỉ số công khai ngân sách tỉnh (POBI) là một sáng kiến quốc gia, được thực hiện độc lập bởi Trung tâm Phát triển và Hội nhập (CDI) và Viện nghiên cứu Kinh tế và Chính sách (VEPR). Năm 2020 là năm thứ tư POBI được khảo sát. Khảo sát POBI 2020 của tỉnh Hà Nam được tiến hành vào ngày 01/02/2021. Nhóm nghiên cứu đã rà soát các văn bản được công bố trên các trang thông tin điện tử của UBND tỉnh, Sở Tài chính, HĐND tỉnh, Sở Kế hoạch và Đầu tư (KH&ĐT) và MTTQ tỉnh.

Khảo sát POBI 2020 gồm **96 câu** hỏi có tính điểm phân tích về hai trụ cột của trách nhiệm giải trình ngân sách: (i) Mức độ công khai, minh bạch và (ii) Sự tham gia của công chúng. Các tài liệu được sử dụng khảo sát bao gồm 11 loại tài liệu bắt buộc phải công khai theo như Luật Ngân sách Nhà nước (NSNN) 2015 và thông lệ tốt của quốc tế.

Trụ cột thứ nhất – ***công khai minh bạch ngân sách*** bao gồm các chỉ số về tính tính sẵn có, kịp thời, thuận tiện, đầy đủ và tính tin cậy của 11 loại tài liệu ngân sách. Trong số 11 tài liệu này, có 7 loại tài liệu ngân sách bắt buộc phải công khai theo Luật NSNN 2015 và 4 tài liệu ngân sách cần phải công khai theo như thông lệ tốt của quốc tế (xem Bảng 2). Chỉ số công khai ngân sách POBI 2020 là kết quả của **85** câu hỏi trong trụ cột này được quy về thang điểm 100.

Trụ cột thứ hai – ***sự tham gia*** gồm **11** câu hỏi trong đó 8 câu hỏi về mức độ chính quyền địa phương tạo điều kiện để người dân tham gia vào chu trình ngân sách thông qua trang thông tin điện tử của Sở Tài chính; 3 câu hỏi về mức độ phản hồi thông tin của Sở Tài chính tỉnh đối với câu hỏi/yêu cầu cung cấp thông tin của nhóm nghiên cứu.

2. Kết quả khảo sát POBI 2020 tỉnh Hà Nam

Bảng 1: Kết quả khảo sát POBI 2020 của tỉnh Hà Nam

KẾT QUẢ KHẢO SÁT CÔNG KHAI NGÂN SÁCH HÀ NAM NĂM 2020		
MỨC ĐỘ MINH BẠCH (CHỈ SỐ CÔNG KHAI NGÂN SÁCH POBI 2020)		SỰ THAM GIA CỦA NGƯỜI DÂN
XẾP HẠNG 48	7/11 Tài liệu bắt buộc được công bố	XẾP HẠNG 59
ĐIỂM XẾP HẠNG 60,42	4 Tài liệu được công bố đúng hạn	ĐIỂM XẾP HẠNG 10
TƯƠNG ĐỐI ĐẦY ĐỦ	2 tài liệu công bố chậm, 0 tài liệu công bố quá muộn hoặc không rõ ngày công khai	

Ghi chú: Trong số 11 tài liệu chấm điểm POBI 2020, chỉ có 8 tài liệu được chấm điểm tính kịp thời (công bố đúng hạn, công bố chậm, công bố quá muộn hoặc không rõ ngày công khai).

2.1. Nhận xét chung về kết quả công khai ngân sách của tỉnh

Kết quả khảo sát POBI 2020 cho thấy tỉnh Hà Nam đã công bố **TƯƠNG ĐỐI ĐẦY ĐỦ** thông tin về ngân sách nhà nước. Tổng số điểm về mức độ công khai, minh bạch của tỉnh Hà Nam đạt **60,42** điểm quy đổi, xếp hạng thứ **48** trong tổng số 63 tỉnh, thành phố khảo sát POBI 2020, **giảm 27 hạng** so với kết quả chấm POBI 2019.

Bảng 2: Kết quả chấm POBI 2020 tỉnh Hà Nam phân theo các nhóm câu hỏi và tài liệu

Mục	Điểm POBI chưa quy đổi ¹	Điểm POBI 2020 quy đổi
A. Trụ cột sự tham gia	100	1,45
B. Điểm trụ cột minh bạch ngân sách – điểm POBI 2020	4169	60,42
I. Theo loại tài liệu		
1. Báo cáo Dự thảo dự toán ngân sách tỉnh năm 2021 trình	815	11,81

¹Đã tính trọng số

Hội đồng nhân dân tỉnh		
2. Báo cáo dự toán ngân sách tỉnh năm 2021 đã được HĐND tỉnh phê duyệt	781	11,32
3. Báo cáo tình hình thực hiện ngân sách tỉnh quý 1/2020	300	4,35
4. Báo cáo tình hình thực hiện ngân sách tỉnh 6 tháng đầu năm 2020	375	5,43
5. Báo cáo tình hình thực hiện ngân sách tỉnh 9 tháng năm 2020	350	5,07
6. Báo cáo số liệu và thuyết minh tình hình thực hiện ngân sách tỉnh năm 2020	0	0,00
7. Báo cáo quyết toán ngân sách tỉnh năm 2019 đã được HĐND tỉnh phê duyệt	1148	16,64
8. Báo cáo ngân sách công dân năm 2021 (cho Dự toán đã được phê duyệt)	0	0,00
9. Kế hoạch Đầu tư công năm 2021	200	2,90
10. Báo cáo tình hình nợ công của tỉnh năm 2020 hoặc 2021	0	0,00
11. Báo cáo kết quả thực hiện các kiến nghị của Kiểm toán nhà nước năm 2017, 2018 hoặc 2019	0	0,00
II. Theo tiêu chí đánh giá		
1. Tính sẵn có	550	7,97
2. Tính kịp thời	400	5,80
3. Tính thuận tiện	750	10,87
4. Tính đầy đủ	2005	29,06
5. Tính tin cậy	198	2,87
6. Tính liên tục	266	3,86

2.2 Trụ cột minh bạch ngân sách

Kết quả khảo sát POBI 2020 của tỉnh theo tính thuận tiện, tính sẵn có, tính kịp thời, tính đầy đủ, tính tin cậy và tính liên tục của các tài liệu ngân sách được công khai như sau:

Tính thuận tiện của tài liệu công khai

Khi tiếp cận các tài liệu ngân sách trên trang thông tin điện tử của Sở Tài chính tỉnh Hà Nam, nhóm nghiên cứu nhận thấy:

- Trang TTĐT của Sở Tài chính tỉnh Hà Nam có thư mục riêng về công khai ngân sách. Nội dung thư mục được phân chia cụ thể theo từng loại tài liệu và có cập nhật nội dung.
- Các tài liệu đều được công khai ở định dạng word/excel, thuận tiện cho việc sử dụng.

Tính sẵn có của các tài liệu bắt buộc công khai

- Tỉnh đã công khai 7/11 loại tài liệu bắt buộc theo quy định của TT 343, bao gồm: Báo cáo Dự thảo dự toán ngân sách tỉnh năm 2021 trình Hội đồng nhân dân tỉnh; Báo cáo dự toán ngân sách tỉnh 2021 đã được HĐND tỉnh quyết định; Báo cáo tình hình thực hiện ngân sách tỉnh quý 1 năm 2020; Báo cáo tình hình thực hiện ngân sách tỉnh 6 tháng đầu năm 2020; Báo cáo tình hình thực hiện ngân sách tỉnh 9 tháng đầu năm 2020; Báo cáo quyết toán ngân sách tỉnh đã được HĐND tỉnh phê chuẩn 2019 và Kế hoạch Đầu tư công năm 2021 (Biểu số 58 trong Báo cáo dự toán ngân sách tỉnh năm 2021 đã được HĐND tỉnh quyết định).
- 4 tài liệu ngân sách không công khai: Báo cáo số liệu và thuyết minh tình hình thực hiện ngân sách tỉnh năm 2020; Báo cáo ngân sách dành cho công dân năm 2021; Báo cáo tình hình nợ công của tỉnh năm 2020 và Báo cáo thực hiện kết luận của kiểm toán nhà nước năm 2017, 2018 hoặc 2019.

Tính kịp thời của các tài liệu bắt buộc công khai

- Căn cứ vào chữ ký và dấu online trên các tài liệu ngân sách được công khai, nhóm nghiên cứu xác định tỉnh Hà Nam công khai kịp thời 4 tài liệu: Dự thảo dự toán ngân sách tỉnh năm 2021 trình HĐND; Dự toán ngân sách tỉnh năm 2021 đã được HĐND tỉnh quyết định; Báo cáo tình hình thực hiện ngân sách tỉnh 6 tháng năm 2020; Báo cáo quyết toán ngân sách tỉnh đã được HĐND tỉnh phê chuẩn 2019.
- 2 tài liệu công khai muộn: Báo cáo tình hình thực hiện dự toán ngân sách quý 1 năm 2020; Báo cáo tình hình thực hiện ngân sách tỉnh 9 tháng năm 2020.

Tính đầy đủ của tài liệu

- Báo cáo Dự thảo dự toán ngân sách tỉnh năm 2021 trình HĐND tỉnh công khai 11/13 biểu theo quy định của TT 343, 2 biểu còn thiếu: Biểu số 43 và Biểu số 44. Trong số các biểu đã công khai có một số thông tin chưa đầy đủ, cụ thể Biểu số 39 thiếu mục Chi Bảo đảm xã hội; Biểu số 35 không chi tiết các sắc thuế.
- Dự toán ngân sách năm 2021 của tỉnh đã được HĐND tỉnh quyết định công khai 11/13 biểu theo quy định, 2 biểu còn thiếu: Biểu số 53; Biểu số 57 (Biểu không có số liệu). Trong số các biểu đã công khai có một số thông tin chưa đầy đủ như quy định, cụ thể: Biểu số 52 thiếu mục chi Bảo đảm xã hội; Biểu số 48 không cụ thể các sắc thuế.
- Báo cáo quyết toán ngân sách tỉnh năm 2019 công khai đủ 7 biểu theo quy định. Tuy nhiên, Biểu số 68 không có thông tin cụ thể về các công trình đầu tư công.
- Báo cáo tình hình thực hiện ngân sách tỉnh quý 1 năm 2020; Báo cáo tình hình thực hiện ngân sách tỉnh 6 tháng đầu năm 2020; Báo cáo tình hình thực hiện ngân sách tỉnh 9 tháng đầu năm 2020 đều có thông tin so sánh với số liệu dự toán ngân sách được duyệt của cả năm và so sánh với tình hình thực hiện cùng kỳ năm trước, 3 tài liệu trên đều có báo cáo thuyết minh đi kèm.

Tính tin cậy của các tài liệu được công khai

- Lập dự toán ngân sách năm 2019 của tỉnh chưa đảm bảo tin cậy cho việc thực hiện dự toán. Cụ thể, chênh lệch giữa quyết toán và dự toán tổng thu ngân sách địa phương năm 2019 của tỉnh là 108%, chênh lệch giữa quyết toán và dự toán thu ngân sách địa phương được hưởng theo phân cấp năm 2019 của tỉnh là 120%, chênh lệch giữa quyết toán và dự toán chi cân đối ngân sách địa phương năm 2019 của tỉnh là 180%, chênh lệch giữa quyết toán và dự toán chi đầu tư phát triển năm 2019 của tỉnh là 239%, chênh lệch giữa quyết toán và dự toán chi thường xuyên của tỉnh năm 2019 của tỉnh là 95%.
- Lập dự toán chi thường xuyên cho lĩnh vực giáo dục và đào tạo của tỉnh năm 2021 so với năm 2020 chưa phù hợp. Cụ thể, thay đổi giữa dự toán chi thường xuyên cho lĩnh vực giáo dục và đào tạo của tỉnh năm 2021 trình HĐND tỉnh và dự toán chi thường xuyên cho lĩnh vực giáo dục đào tạo đã được HĐND tỉnh quyết định so với dự toán chi thường xuyên cho giáo dục đào tạo năm 2020 đã được HĐND tỉnh quyết định là -4,1 % và -4,1% thấp hơn với mức thay đổi của tổng dự toán chi thường xuyên năm 2021 so với năm 2020 (-1,9%) của tỉnh.
- Lập dự toán chi thường xuyên cho lĩnh vực y tế và dân số của tỉnh năm 2021 so với năm 2020 chưa phù hợp. Cụ thể, thay đổi giữa dự toán chi thường xuyên cho lĩnh vực y tế của tỉnh năm 2021 trình HĐND và dự toán chi thường xuyên cho lĩnh vực y tế và dân số đã được HĐND tỉnh quyết định so với dự toán chi thường xuyên cho y tế, dân số năm

2020 đã được HĐND tỉnh quyết định là -14,6% và -14,6%. Mức thay đổi này giảm so với mức tăng của tổng dự toán chi thường xuyên năm 2021 so với năm 2020 (1,9%) của tỉnh.

Tính liên tục

- Báo cáo Dự thảo dự toán trình HĐND tỉnh và Dự toán ngân sách được HĐND tỉnh quyết định đều được công khai trong 3 năm liên tục: 2019, 2020 và 2021.
- Báo cáo quyết toán ngân sách tỉnh được công khai liên tục 2 năm: 2018 và 2019.

Công khai các tài liệu được khuyến khích

- Trong số 5 tài liệu không chấm điểm POBI 2020, có 2 tài liệu được công khai: Dự thảo kế hoạch tài chính ngân sách tỉnh 03 năm 2021-2023 và Dự thảo kế hoạch tài chính tỉnh 05 năm 2021-2025. Các tài liệu không được công khai gồm có: Báo cáo tài chính của tỉnh năm 2020, Hướng dẫn xây dựng dự toán ngân sách năm 2021 của tỉnh, Kết quả kiểm toán ngân sách tỉnh của Kiểm toán nhà nước năm 2017, 2018, 2019.

2.3. Trụ cột về sự tham gia của người dân

- Trên trang TTĐT của Sở Tài chính có 1 nội dung đảm bảo dự tham gia của người dân: Có Thư mục hỏi đáp.
- Các nội dung còn thiếu như sau: Quy chế và quy trình cung cấp thông tin cho người dân, Biên bản kỳ họp/thảo luận về dự toán và phân bổ ngân sách của tỉnh năm 2021; Báo cáo góp ý/báo cáo tổng hợp tiếp nhận ý kiến cử tri của MTTQ tỉnh; Báo cáo kết quả tổng hợp ý kiến, kiến nghị của cử tri trước kỳ họp HĐND tỉnh tháng 12 năm 2020; Đường dẫn tới 1 trang mạng xã hội chính thức để trao đổi với người dân và Báo cáo thẩm tra ngân sách của HĐND tỉnh.

3. Phương pháp khảo sát POBI 2020

POBI 2020 thực hiện khảo sát với 16 loại tài liệu ngân sách, trong đó có 11 tài liệu khảo sát để tính điểm POBI 2020 và 5 tài liệu khuyến khích công khai. Trong số 11 tài liệu khảo sát để tính điểm POBI 2020 có 7 loại tài liệu ngân sách bắt buộc phải công khai theo Luật NSNN 2015 và 4 tài liệu ngân sách cần phải công khai theo như thông lệ tốt của quốc tế.

Mức độ công khai, minh bạch ngân sách (tính là chỉ số công khai ngân sách POBI 2020) được xây dựng thông qua 6 tiêu chí là tính sẵn có, kịp thời, thuận tiện, đầy đủ, tin cậy và tính liên tục của các loại tài liệu ngân sách. Nội dung cụ thể của từng tiêu chí như sau:

Tính sẵn có: Tính sẵn có của các tài liệu ngân sách được xác định dựa trên việc công khai 10 tài liệu ngân sách trên cổng thông tin điện tử của UBND tỉnh và/hoặc trang thông tin điện tử của Sở Tài chính, HĐND tỉnh, Sở KH&ĐT tỉnh và MTTQ tỉnh.

Tính kịp thời (thời điểm công khai): Tính kịp thời được xác định thông qua *ngày công khai* hoặc *ngày đăng* các tài liệu ngân sách trên cổng thông tin điện tử của UBND tỉnh và/hoặc Sở Tài chính tỉnh.

Tính thuận tiện: Tính thuận tiện được xác định dựa trên định dạng tài liệu ngân sách được công khai trên cổng thông tin điện tử. Tài liệu công khai được coi là thuận tiện khi cho phép người sử dụng/người đọc có thể dễ dàng tái sử dụng các thông tin cho công việc của họ.

Tính đầy đủ: Tính đầy đủ được xác định dựa trên việc công bố đầy đủ số lượng các bảng biểu và nội dung của một số bảng biểu theo quy định tại Thông tư 343 đối với từng loại tài liệu ngân sách.

Tính tin cậy: Khảo sát đánh giá khả năng dự báo chính xác của dự toán ngân sách năm 2019 so với thực tế (quyết toán ngân sách năm 2019) theo phương pháp phân tích ngân sách gọi tắt là PEFA thường được các tổ chức quốc tế và các nước đang áp dụng.

Tính liên tục: Tính liên tục, thường xuyên trong việc công bố các tài liệu ngân sách được xác định dựa trên việc công khai đầy đủ các loại tài liệu Báo cáo dự thảo dự toán trình HĐND tỉnh, Báo cáo dự thảo dự toán đã được HĐND phê duyệt, và Báo cáo quyết toán ngân sách địa phương trong ba năm gần nhất.

Tổng số câu hỏi khảo sát POBI 2020 có tính điểm bao gồm **96** câu hỏi. Số điểm tối đa cho mỗi câu hỏi là 100 điểm. Xếp hạng POBI 2020 về kết quả công khai minh bạch ngân sách của địa phương được thực hiện theo thang điểm với 4 mức. Mức A: Từ 75 – 100 điểm quy đổi, được hiểu là mức độ công khai **ĐẦY ĐỦ**. Mức B: Từ 50 – dưới 75 điểm quy đổi, được hiểu là mức độ công khai **TƯƠNG ĐỐI**. Mức C: Từ 25 – dưới 50 điểm quy đổi, được hiểu là mức độ công khai **CHƯA ĐẦY ĐỦ**. Mức D: Từ 0 – dưới 25 điểm quy đổi, được hiểu là mức độ công khai **ÍT**.

Trọng số khi tính điểm POBI 2020

Theo chu trình ngân sách, Báo cáo tình hình thực hiện dự toán ngân sách Quý 1, 6 tháng, Quý 3 và cả năm 2020 chỉ được coi là loại tài liệu ngân sách. Vì vậy, để đảm bảo công bằng khi tính điểm, số điểm của các câu hỏi POBI 2020 cho Báo cáo 4 loại tài liệu này sẽ được tính bằng 50% tổng số điểm của từng câu hỏi.

Quy trình khảo sát POBI 2020

Khảo sát POBI 2020 đã được thực hiện qua 3 vòng khảo sát như sau:

- *Vòng thứ nhất*: Nhóm các đánh giá viên làm việc theo nhóm 2 người, tiến hành khảo sát độc lập POBI cho từng tỉnh, đưa ra các minh chứng. Sau đó, kết quả khảo sát vòng 1 được các đánh giá viên thực hiện so sánh, đối chiếu, kiểm tra lại kết quả. Kết quả khảo sát cuối cùng được thống nhất giữa hai đánh giá viên và được gửi tới cho nghiên cứu viên cao cấp.

- *Vòng thứ hai:* Nhóm nghiên cứu viên cao cấp sẽ thực hiện kiểm tra, thẩm định lại kết quả khảo sát POBI vòng thứ nhất do các đánh giá viên thực hiện. Nếu có các sai khác giữa kết quả thẩm định của nghiên cứu viên cao cấp và kết quả khảo sát của các đánh giá viên thì kết quả chấm POBI sẽ được nhóm nghiên cứu kiểm tra, đối chiếu lại một lần nữa.
- *Vòng thứ ba:* Kết quả khảo sát POBI sau khi được nghiên cứu viên cao cấp thẩm định và đồng ý sẽ được gửi cho các tỉnh để tham vấn và xác nhận lại. Kết quả khảo sát POBI cuối cùng là sự tổng hợp của ba vòng khảo sát trên.